

EXPUNERE DE MOTIVE

Guvernul României s-a angajat prin Programul de Guvernare pentru perioada 2001-2004 să creeze un cadru legislativ favorabil care să contribuie la promovarea și dezvoltarea mișcării cooperatiste în toate sectoarele de activitate.

Crearea unui nou cadru legislativ este necesară pentru asigurarea promovării principiilor cooperatiste consacrate pe plan internațional, a autonomiei deciziei și a libertății de acțiune, a liberei asocieri a societăților cooperative, precum și pentru a se asigura revitalizarea sectorului cooperatist.

Proiectul de lege are ca scop crearea unui cadru legal unitar pentru organizarea și funcționarea cooperației în România, în vederea dezvoltării sistemelor cooperatiste existente, precum și crearea condițiilor pentru înființarea și dezvoltarea de societăți cooperative în alte domenii de activitate, având în vedere faptul că la baza organizării și funcționării organizațiilor cooperatiste stau aceleași principii, în acord cu cele ale mișcării cooperatiste internaționale: asocierea voluntară și deschisă, controlul democratic al membrilor, participarea economică a membrilor, autonomia și independența, educarea, instruirea și informarea membrilor cooperatori, cooperarea între societățile cooperative și preocuparea pentru comunitate. Legea privind organizarea și funcționarea cooperației poate fi completată cu reglementări specifice diverselor tipuri de societăți cooperative, dacă este necesar.

Menționăm că aportul sectorului cooperatist în cadrul economiei naționale a înregistrat o scădere accentuată, de la 3% din PIB anterior anului 1989, la 0,48% în anul 2000.

S-a înregistrat totodată o restrângere a volumului și a domeniilor de activitate ale cooperației, o diminuare considerabilă a patrimoniului cooperatist, precum și o reducere masivă a numărului de membri cooperatori în perioada 1997-2001, astfel:

- în cooperația meșteșugărească, cu 37,7%, de la 118.410 în anul 1997, ajungând, la sfârșitul anului 2001, la 73.777;
- în cooperația de consum, cu 57,2%, de la 2.736.536 în anul 1997, ajungând, la sfârșitul anului 2001, la 1.169.393.

La elaborarea proiectului de lege, au fost avute în vedere principiile și valorile mișcării cooperatiste internaționale, Recomandarea privind „Promovarea cooperativelor” adoptată de Conferința Organizației Internaționale a Muncii care a avut loc la Geneva în luna iunie 2002, precum și specificul, istoricul și tradiția cooperației în România.

De asemenea, s-a ținut seama și de cadrul legislativ care funcționează în țări din cadrul Uniunii Europene (Legea privind reforma legislației cooperative din Republica Italiană nr. 59/1992, Legea cooperativelor din Spania nr. 27/1989, Legea privind statutul cooperației din Franța nr. 47-1775 din 1947, ultima varianta din 1997, Legea societăților cooperative din Germania din 1973, cu modificările ulterioare), cadru care are un caracter unitar pentru toate tipurile și formele de cooperative.

În prezent, sectorul cooperatist este reglementat prin Legea nr. 109/1996 privind organizarea și funcționarea cooperației de consum și a cooperației de credit și prin Decretul-lege nr. 66/1990 privind organizarea și funcționarea cooperației meșteșugărești.

Având în vedere stadiul actual de organizare și funcționare a cooperației, experiența mișcării cooperatiste din România și a mișcării cooperatiste internaționale, precum și tendința de armonizare a legislației cooperatiste pe plan european, s-a considerat necesar ca prin acest proiect de lege să se evidențieze rolul statului în dezvoltarea societăților cooperative, indiferent de grad și formă, și a formelor lor asociative, în garantarea libertății și autonomiei acestora, în asigurarea aplicării și respectării prevederilor legale privitoare la organizarea și funcționarea cooperației.

Structura legii, precum și elementele de noutate în ceea ce privește organizarea și funcționarea cooperației, aduse față de cadrul legal existent, sunt prezentate în continuare:

- **Titlul I – Dispoziții generale** – cuprinde prevederi generale referitoare la organizarea și funcționarea cooperației, formele în care se poate constitui o societate cooperativă, fiind evidențiate, alături de formele consacrate de societăți cooperative, respectiv cooperativele meșteșugărești și de consum, și alte forme pe care poate să le îmbrace o societate cooperativă, respectiv societăți cooperative agricole, de muncă, de distribuție, de locuințe, pescărești, de transport și forestiere. S-a prevăzut posibilitatea instituirii unei colaborări în condiții reciproc avantajoase între societățile cooperative și autoritățile administrației publice locale în vederea realizării în comun a unor activități de interes local care să asigure dezvoltarea durabilă a comunităților din care fac parte societățile cooperative respective. De asemenea, au fost inserate dispoziții referitoare la obligativitatea societăților cooperative de a desfășura activitățile specifice exclusiv cu membrii cooperatori, dacă prin actul constitutiv nu se prevede altfel precum și obligativitatea ca, în cadrul societăților cooperative de muncă, angajații să aibă în mod obligatoriu calitatea de membri cooperatori.

Titlul I cuprinde și un capitol dedicat definirii unor termeni specifici domeniului cooperației, în scopul facilitării aplicării dispozițiilor legii.

Elementul de noutate care reiese din dispozițiile Titlului I se referă la posibilitatea de înființare de societăți cooperative de gradul 1 și 2. Societatea cooperativă de gradul 1 poate fi înființată de persoane fizice și/sau juridice care controlează în mod democratic adoptarea deciziilor, membrii cooperatori având dreptul la un singur vot oricare ar fi numărul părților sociale pe care le dețin. Societatea cooperativă de gradul 2 se constituie în majoritate din societăți cooperative, fiind, la rândul său, controlată democratic de membrii cooperatori, prin actul constitutiv putându-se acorda acestora dreptul la mai multe voturi, proporțional cu participarea acestora la activitatea societății cooperative. Se instituie totuși anumite limitări, în sensul că nu pot fi acordate unui singur membru cooperator mai mult de 5 voturi, dar nici mai mult de 20% din numărul total de voturi, aplicându-se cea mai mică dintre aceste limite, iar membrii cooperatori care nu sunt societăți cooperative nu pot deține cumulativ mai mult de 33% din numărul total de voturi.

- **Titlul II - Societățile cooperative** – reglementează următoarele aspecte:

Capitolul I dedicat constituirii societății cooperative debutează cu definirea societății cooperative și a principiilor cooperatiste consacrate pe plan mondial.

Întreaga procedură de constituire reglementată în continuare urmărește să stimuleze înființarea de noi societăți cooperative, să întărească garanțiile membrilor, ale terților și să simplifice procedura de constituire. Este de subliniat prevederea de a se reduce la 5 numărul de membri necesari pentru constituirea și funcționarea unei societăți cooperative, un membru cooperador putând deține părți sociale în limita a 20% din capitalul social.

Capitolul II conține reglementări cu privire la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o persoană fizică sau juridică pentru a deveni membru cooperador, modalitatea de întocmire și de soluționare a cererii de înscriere, cazurile de încetare a calității de membru cooperador, de excludere din societatea cooperativă, drepturile și obligațiile ce revin membrilor cooperadori. De asemenea, se prevede expres că termenul maxim de restituire a contravalorii părților sociale și a dividendelor cuvenite în cazul încetării calității de membru cooperador este de un an de la data nașterii dreptului și se subliniază compatibilitatea dintre calitatea de angajat al societății cooperative și cea de membru cooperador, întrunirea ambelor calități nefiind obligatorie, cu excepția societăților cooperative de muncă.

Capitolele III, IV, V referitoare la organizarea societății cooperative, părțile sociale și obligațiunile cooperatiste reglementează în principal structura organelor de deliberare, de conducere și de control ale societății cooperative și condițiile de emitere a părților sociale și obligațiunilor cooperatiste. Reglementările urmăresc înlesnirea participării membrilor la conducerea și controlul societății, adâncirea caracterului democratic al societății cooperative.

În cadrul proiectului de act normativ au fost introduse prevederi referitoare la atribuțiile adunărilor generale, acordându-se acestora dreptul de a decide asupra problemelor importante care apar în activitatea unei societăți cooperative.

În ceea ce privește regimul părților sociale, se prevede interdicția ca acestea să facă obiectul contractului de garanție mobiliară, în scopul protejării intereselor membrilor cooperadori. De asemenea, în condiții determinate s-a stipulat că societățile cooperative pot emite obligațiuni cooperatiste, nivelul dobânzii acordate neputând depăși cu mai mult de 10% nivelul dobânzii de referință stabilit de Banca Națională a României.

Capitolul VI privind regimul juridic al bunurilor aflate în proprietatea societății cooperative marchează distincția fundamentală față de o societate comercială, proprietatea unei societăți cooperative fiind formată dintr-o parte divizibilă și o parte indivizibilă, aceasta din urmă neputând fi însoțită de membrii cooperadori.

Capitolele VII, VIII, IX și X conțin prevederi referitoare la registrele societății cooperative și situațiile financiare anuale, reducerea sau majorarea capitalului social, fuziunea, divizarea și dizolvarea societății cooperative, lichidarea societății cooperative, dispoziții prin care se urmărește acoperirea juridică a unei game largi de situații ce se pot ivi în practică, în vederea protejării intereselor membrilor cooperadori și a protejării patrimoniului societăților cooperative.

- **Titlul III – Asociațiile și Uniunile Societăților Cooperative** – cuprinde dispoziții referitoare la posibilitatea asocierii libere și voluntare a societăților cooperative în asociații și uniuni, care au ca scop principal reprezentarea și apărarea intereselor societăților cooperative asociate, în relațiile cu administrația publică, sau cu alte

persoane fizice sau juridice, publice sau private, dar și efectuarea altor activități stabilite prin statut.

Elementul de noutate îl constituie stabilirea criteriilor de constituire a formelor asociative ale societăților cooperative, de natura uniunilor, cel mai important și prezent în toate cazurile fiind acela al reunirii a cel puțin 45% din numărul de societăți cooperative, astfel: societăți cooperative de aceeași formă, înregistrate cu sediul în raza județului respectiv sau a municipiului București, în cazul uniunilor județene; societăți cooperative de aceeași formă, înregistrate cu sediul în România, în cazul uniunilor naționale.

- **Titlul IV – Raporturile dintre stat și cooperatie**, conține trei capitole, după cum urmează:

Capitolul I – Rolul statului subliniază poziția statului în dezvoltarea societăților cooperative și a formelor asociative ale acestora dar și în asigurarea respectării prevederilor legii.

Capitolul II - Facilități acordate de stat cooperatiei, conține dispoziții privind dreptul de preemțiune al societăților cooperative la cumpărarea bunurilor imobile deținute în folosință și care sunt proprietatea administrației publice centrale și locale și, de asemenea, la dreptul societăților cooperative de a beneficia de toate facilitățile și măsurile promovate de statul român pentru societățile comerciale înființate în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Un element de noutate adus prin acest capitol îl constituie introducerea ca materie de studiu opțională în toate formele de învățământ superior care au în structură domeniile tehnic, economic și juridic a disciplinei „Noțiuni despre organizarea și funcționarea cooperatiei”.

- **Titlul V – Comitetul Consultativ al Cooperatiei** – prevede constituirea Comitetului Consultativ al Cooperatiei, ca organism fără personalitate juridică, cu rol consultativ, pe lângă Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperatie, format din reprezentanți desemnați de toate uniunile naționale de societăți cooperative având ca atribuții principale elaborarea de propuneri cu privire la dispozițiile legale care afectează societățile cooperative, elaborarea de propuneri privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comitetului Consultativ al Cooperatiei, elaborarea de propuneri privind programele de promovare și dezvoltare a cooperatiei.
- **Titlul VI – Infrațiuni** – reglementează faptele care constituie infrațiuni și sancțiunile aplicabile în cazul constatării săvârșirii acestora.
- **Titlul VII - Dispoziții tranzitorii** – conține prevederi referitoare la formalitățile pe care trebuie să le urmeze actualele organizații cooperatiste în scopul modificării actelor constitutive, în vederea înregistrării ca societăți cooperative în Registrul Comerțului, precum și prevederea că până la data înscrierii în Registrul Comerțului, federalele teritoriale ale cooperativelor de consum, asociațiile teritoriale ale organizațiilor cooperatiei meșteșugărești, Asociația Națională a Cooperatiei Meșteșugărești și Uniunea Națională a Cooperativelor de Consum nu pot înstrăina, cu orice titlu, clădirile sau terenurile aflate în patrimoniul lor.

De asemenea, în acest titlu există dispoziții referitoare la modul de reorganizare a federațiilor teritoriale ale cooperăției de consum și a asociațiilor teritoriale ale cooperăției meșteșugărești în uniuni județene, precum și a Asociației Naționale a Cooperăției Meșteșugărești și a Uniunii Naționale a Cooperativelor de Consum în uniuni naționale, precum și dispoziții referitoare la condițiile de administrare a patrimoniului acestora până la înscrierea în Registrul Comerțului a societăților cooperative înființate în temeiul acestui act normativ.

- **Titlul IX – Dispoziții finale** – cuprinde dispoziții referitoare la data intrării în vigoare a legii, actele normative abrogate prin aceasta, precum și articolele din alte acte normative modificate în urma intrării sale în vigoare.

Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperăție a adus modificări și îmbunătățiri proiectului de lege în urma propunerilor și observațiilor transmise de ministere, organizații cooperatiste, a punctelor de vedere exprimate de membrii cooperatori, de experții Comisiei Europene, precum și de reprezentanții Camerei Deputaților și Senatului.

În data de 13 decembrie 2002, Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperăție a organizat un seminar internațional cu tema „Îmbunătățirea cadrului legislativ de organizare și funcționare a cooperăției în România”, la care au participat experți europeni în domeniul legislației cooperatiste, președinții UCECOM și CENTROCOOP, reprezentanți ai sistemelor și organizațiilor cooperatiste, ai societății civile, ai Parlamentului și administrației publice.

Proiectul de act normativ a fost analizat și completat, în perioada 20-22 ianuarie 2003, în cadrul Comisiei mixte constituită din reprezentanți ai MIMMC, Parlament și Consiliul Legislativ, conform deciziei Primului Ministru, Adrian Năstase. Proiectul astfel definitivat a fost transmis către CENTROCOOP, UCECOM, Liga pentru Promovarea Ideilor Cooperatiste precum și Alianței pentru Dezvoltarea Economică a României pentru a se formula eventuale observații și propuneri.

În cadrul dezbaterilor a reieșit necesitatea elaborării unui proiect de lege privind organizarea și funcționarea cooperăției ținând cont de următoarele aspecte:

- cooperăția meșteșugărească este organizată și funcționează în prezent pe baza Decretului-Lege nr. 66/1990, act normativ care nu întrunește exigențele principiilor și valorilor cooperatiste;
- Legea nr.109/1996 privind organizarea și funcționarea cooperăției de consum și a cooperăției de credit a fost abrogată parțial prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit (aprobată cu modificări prin Legea nr. 200/2002), iar Congresul Extraordinar al Cooperăției de Consum din data de 04.10.2002 s-a pronunțat cu privire la necesitatea îmbunătățirii cadrului legislativ pe baza căruia își desfășoară activitatea cooperăția de consum;
- lipsa unei reglementări unitare împiedică dezvoltarea de societăți cooperative și în alte domenii de activitate decât cele existente;
- numeroasele sesizări primite de către Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperăție de la membrii cooperatori cu privire la gestionarea defectuoasă a patrimoniului organizațiilor cooperatiste în defavoarea membrilor cooperatori, situație favorizată de actualele reglementări specifice acestui sector.
- în Parlament există, încă din anul 1995, mai multe proiecte de acte normative cu privire la organizarea și funcționarea societăților cooperative aflate în dezbaterile comisiilor de specialitate.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM - MINISTRU

ADRIAN NĂSTASE

